

Interpellationssvar

Datum 2025-06-05
Dnr KS 2025/0021

Till Kommunfullmäktige

Svar på interpellation nr 4/2025 från Sofia Almgren Johansson (S) – Vad händer med Komvux Österåker?

Sammanfattning

I en interpellation väckt i Kommunfullmäktige ställer interpellanten ett antal frågor rörande Komvux.

Svar:

Tack för visat intresse i en viktig och relevant fråga för näringslivs och arbetsmarknadsnämnden!

Till att börja med är det bra att klargöra vad Komvux är. Konceptet Komvux skapades under 1960-talet och regleras av egna kapitel i skollagen. För att en utbildning ska omfattas av benämningen ”Komvux” krävs att vissa kriterier är uppfyllda gällande till exempel uppbyggnaden av utbildningen, betygssättning mm.

Österåkers invånare har i dagsläget tillgång till ett brett utbud av över 300 kurser inom Komvux, vilka erbjuds genom Kunskapscentrum Nordost (KCNO). Här verkar över 20 utbildningsanordnare inom valfritetssystemet för hela länet, Vux Norrort.

Krav på utformning av verksamheten, kvalitet och ekonomisk ersättning styrs genom ett gemensamt auktorisationsavtal, alla anordnare inom auktorisationsavtalet tecknar avtal med likalydande villkor per undervisningskategori. Inom systemet auktoriseras de utbildningsanordnare och de kurser som uppfyller kraven för benämningen Komvux. Inom systemet erbjuds Komvux både fysiskt på plats och lärarlett på distans.

Komvux Österåker har under flera år haft ett vikande elevunderlag vilket har medfört genomsnittligt underskott om cirka 15 %. Trenden är densamma över hela regionen och visar också på att det finns andra alternativ till Komvux som gör att eleverna gör andra val i stället.

Sedan ett par år tillbaka har en successiv anpassning av utbudet behövts göras för att kunna möta det vikande elevunderlaget och minska risken för ekonomiska underskott.

Interpellationssvar

I samband med frånträtt hyreskontrakt och flytt till tillfälliga lokaler i januari 2025 genomfördes en genomlysning av verksamheten för att identifiera en lägesbild. I dialog och reflektion kan nämndens tankar sammanfattas till:

- Syftet med att erbjuda vuxenutbildning är att skapa förutsättningar för möjlighet till egen försörjning och kompetensutveckling för kommunens invånare.
- I tider av vikande elevunderlag behövs långsiktigt hållbara och i viss mån elevanpassade lösningar.
- För att säkerställa hög kvalitet, långsiktig hållbarhet och bättre matchning mot arbetsmarknadens behov är det önskvärt att kommunen moderniserar erbjudandet om utbildning för vuxna.
- Invånarnas behov av traditionell Komvux-undervisning tillgodoses genom det breda utbudet som återfinns inom valfrihetssystemet.

Frågor ställda i interpellationen:

1. Hur har nämnden resonerat när det trots att beslut om omfattning och inriktning inte får delegeras ändå har delegerats till rektor att besluta om verksamhetens omfattning och inriktning?
2. Tycker du det är rimligt att elever som har behov av platsbunden undervisning ska behöva pendla ut från kommunen för att få ta del av undervisning på Komvux?
3. Om detta beslut inte är en verksamhetsnedläggning, vad är det då?
4. Hur har du sett till att nämndens förtroendevalda, som enligt nämndens reglemente är huvudman och fullgör kommunens ansvar enligt skollagen om vuxenutbildning (Komvux) enligt 20 kap i Skollagen (2010:800), varit delaktiga i den politiska beredningen av och informerats om de beslut som fattats?

Om delegering

Nämnden har inte delegerat beslut om vuxenutbildningens mål, inriktning, omfattning och kvalitet till rektor. Dessa aspekter, det vill säga vuxenutbildningens mål, inriktning, omfattning regleras sedan 2013 genom ett tidigare ramavtal och sedermera sedan 2016 genom auktorisationsavtal.

När revideringar sker, inklusive frågor om ersättningsnivåer och samverkansavtal, tas dessa alltid upp i nämnden och fastställs där. Detta sker löpande och det senaste beslutet om reviderat avtal fattades vid nämndens sammanträde den 27 maj 2025. Rektors mandat och ansvar regleras i Skollagen (2010:800) genom bestämmelser om skolväsendet.

Om platsbunden undervisning

Läroled undervisning finns både som digital och som fysisk. Platsbunden undervisning finns och kommer att finnas för dem som önskar det.

Interpellationssvar

Som tidigare nämnts ingår Österåkers kommun i ett brett valfrihetssystem som omfattar över 300 kurser och mer än 20 auktoriserade utbildningsanordnare med tillgång till platsbunden undervisning. Kommunens invånare kan därmed fritt välja undervisningsform.

Att det är en kommungräns emellan blir då inte riktigt relevant, det som är viktigt är att det finns förutsättningar för att Österåkers invånare ska kunna utbilda sig för att kunna arbeta, samtidigt som lokala arbetsgivare får tillgång till relevant kompetens.

Som en del av en modernisering och framtidssatsning lanserar vi snart ett lokalt koncept, som näringslivs- och arbetsmarknadsnämnden har benämnt *Jobbvux*. Det kommer att vara ett moderniserat utbildningserbjudande som knyter vuxenutbildningen ännu närmare arbetsmarknaden och som är särskilt lämpad för den målgrupp som inte läser på Komvux som högskoleförberedande utbildning.

Om förändringen

Eftersom Komvux är ett specifikt koncept vilket redovisats ovan så kan den förändring och modernisering inom egen region, som sker just nu, inte fortsättningsvis kallas för Komvux. Så i den meningen kan man säga att den modernisering som sker nu medför en verksamhetsförändring, vilken kan uppfattas som en nedläggning.

Genom att introducera *Jobbvux* skapas ett moderniserat utbildningserbjudande som knyter vuxenutbildningen ännu närmare arbetsmarknaden. Det är också ett sätt att förbereda kommunen inför reformeringen av socialtjänstlagen sommaren 2026, där aktivitetskrav införs för personer med försörjningsstöd.

Genom att fokusera på rollen som beställare och samordnare får kommunen bättre möjligheter att anpassa utbudet efter arbetsmarknadens behov. Genom nya utvecklingsprojektet "Växthuset – som möjliggör för individer och företag att växa" siktar Österåker på framtidens lärande och arbetsliv. Beskedet nyligen om att Region Stockholm har beviljat finansiering om 1,6 mkr till projektet Växthuset ger extra skjuts för utveckling av en ny plattform för utveckling, samverkan och innovation inom vuxenutbildning, kompetensförsörjning och arbetsmarknad. Nu startar arbetet med att skapa anpassade utbildningar med fokus på arbete och individens utvecklingsmöjligheter i samarbete med lokala aktörer.

I samband med nya socialtjänstlagen kommer det nya aktivitetskravet för personer med försörjningsstöd träda i kraft i juli 2026. Inom projektet Växthuset ser vi goda möjligheter att utveckla insatser som ökar invånarnas möjlighet till självförsörjning med sikte på framtidens yrken i kommunen.

Återigen - av de eleverna som studerade på Komvux Österåker 2024 studerande cirka 70 procent på distans.

Interpellationssvar

Genomlysning i samband med flytten, vilket har diskuterats och informerats på nämnden vid flera tillfällen, visade att det finns behov av att bättre anpassa utbudet till denna verklighet – med ett mer flexibelt och individanpassat lärande, som kombinerar fysiska och digitala lärmiljöer. Österåker behöver inte flera utbildningar av samma slag utan modernare och bättre anpassade lösningar som verktyg till gagn för individen och för att säkra kompetensförsörjningen. Nämnden ser fram emot detta arbete och mot att kunna presentera resultat lite längre fram.

Om nämndens delaktighet

Nämnden är huvudman för kommunal vuxenutbildning, Komvux. Nämnden fattar beslut om vuxenutbildningens mål, inriktning, omfattning och kvalitet. Detta ansvar fullgörs genom beslut om auktorisationsavtal och samverkansavtal, samt genom regelbunden uppföljning. Vid nämndens sammanträde den 27 maj 2025 togs det senaste beslutet i dessa frågor.

Nämnden sammanträder 6 gånger per år, närvarande ledamöter är delaktiga och arbetar tillsammans för långsiktiga inriktningar. Det medför att ta ansvar för att skapa möjligheter att utveckla hållbara lösningar som möter både individers behov och arbetsmarknadens krav. Verksamheten informerar löpande om utveckling, förutsättningar och utmaningar. Inläsning av underlag och närvaro på sammanträden är en förutsättning för insyn och insikt.

Sammanfattningsvis kan nämnas att Österåkers kommun tar ansvar för framtiden genom att gå från traditionell utbildningsutförare till modern möjliggörare och samordnare. Det är så vi stärker arbetsmarknaden, skapar förutsättningar för invånarnas utveckling och säkrar kompetensförsörjningen – inte bara i Österåker, utan bidrar med modeller till nytta för kommuner i hela regionen. Genom uppsökande verksamhet och nya arbetssätt skapas flera starkare band mellan utbildning, praktik och sysselsättning – direkt i vår egen kommun.

Lisa Tingström

Näringslivs- och arbetsmarknadsnämndens ordförande